

DE OGEN VAN EEN KIND

Ingrid Vander Veken

De ogen van een kind

© 2017 –Ingrid Vander Veken & Uitgeverij Vrijdag
Jodenstraat 16, 2000 Antwerpen
www.uitgeverijvrijdag.be

In samenwerking met Wablieft

Frederik de Merodestraat 27, 2800 Mechelen
www.wablieft.be – boeken@wablieft.be
Omslagontwerp: Mulder van Meurs
Vormgeving binnenwerk: theSWitch, Antwerpen

NUR 301
ISBN 978 94 6001 548 9
D/2017/11.676/351
e-boek:
ISBN 978 94 6001 549 6

Projectpartners:
Wablieft/Vocvo, Luisterpuntbibliotheek

Dit boek is ook als luisterboek beschikbaar.

Niets van deze uitgave mag door middel van elektronische of andere middelen, met inbegrip van automatische informatiesystemen, worden gereproduceerd en/of openbaar gemaakt zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de uitgever.

1

Ik noem het geen oorlog, ik noem het mijn leven. Ik ben zo oud als de oorlog zelf, ik ken niets anders. En ja, er valt veel te beleven, die eerste jaren. Maar geldt dat niet voor alle kinderen?

*

Ik zit op de schoot van mijn opa. Hij leest me voor. Aan de armleuningen van zijn stoel zitten dikke knoppen. Ze lijken op de kop van een hond. Ik wrijf er de hele tijd met mijn vingers over. Dan kan ik beter luisteren.

Het is mijn oudste herinnering. Mijn oma, mijn ouders en mijn zus zijn weg. Ik weet niet waarheen. Mijn opa moet op me passen. Ineens stopt hij met lezen. Hij haalt een doosje tevoorschijn. Het glanst als goud en de kleur verandert met het licht. Van blauw tot groen, met alles daartussenin. Nog nooit heb ik zoiets moois gezien. In het doosje zitten snoepjes. Opa geeft me een snoepje en neemt

er zelf ook een. Dan klapt hij het doosje weer dicht, hij wil het opbergen. Maar dat wil ik niet. Ik wijs ernaar.

‘Niet zo gulzig, Pinkie! Ik heb je net een dropje gegeven.’

‘Geen dropje. Het doosje. Alsjeblieft opa?’

Het ligt op zijn open hand. Hij kijkt er verbaasd naar.

‘En wat moet jij daarmee?’

Gewoon. Het voelen, ernaar kijken. En daar dan heel blij van worden. Maar dat snapt opa niet. Anders zou hij niet van die grote ogen trekken. Hij houdt het doosje tussen duim en wijsvinger. Laat het op en neer dansen.

‘Dit? Dit zou jij dus willen?’

Ik graai naar het doosje. Ik heb het bijna beet. Op het nippertje trekt hij het weer weg. Ik val net niet van zijn schoot. Daar moet hij heel hard om lachen.

‘Pinkie, Pinkie toch!’

Ik vind er niks grappigs aan. Mijn ogen prikken, er lopen tranen uit. Twee heel dikke, en er volgen er nog meer. Mijn schouders schokken, er komt nu ook geluid bij. Van ergens heel diep in mij komt het. Even maar, dan stopt het. Plots.

Dat komt door dat andere geluid. Scherp als een mes, en zo luid dat het niet te harden is. Ik duw mijn handen tegen mijn oren. Zo meteen spat mijn hoofd uit elkaar.

Dan gaat het heel snel. Opa springt op, zijn boek valt op de grond. Maar mij laat hij niet los. Hij grist een roze dekontje van de bank en slaat het om me heen. Zo rent hij met mij in zijn armen naar buiten, sneller dan de wind. Door een park, een groot gebouw binnen, een smalle trap af. Tot waar het muf ruikt en donker is.

Eerst zie ik niets. Dan merk ik de andere mensen op. Ze zitten op banken met hun rug tegen de muur, muisstil. De meesten staren naar de grond. Sommigen kijken naar boven. Met bange ogen, dwars door het plafond heen. Naar de donder die dichterbij komt.

Wij zitten tussen twee vrouwen in. Opa klemt me tegen zich aan. Zijn linkerhand ligt rond mijn schouder, met zijn andere tast hij in zijn broekzak. Hij haalt er iets uit en kust mijn voorhoofd.

‘Hier,’ fluistert hij, ‘voor jou.’

Mijn handen zijn vuisten. Hij moet mijn

vingers openmaken om het doosje erin te leggen. Het voelt glad en koel aan. Ik zou heel blij moeten zijn. Maar daarvoor ben ik veel te boos.

Van een opa die met mij spot, hoef ik niets. Daar zie! Ik gooi het doosje naar de overkant. Daar klettert het op de stenen vloer.

*

Sirene, bommen, schuilkelder. Het zijn andere woorden dan moeder, brood, pop. Er horen bange mensen bij, soms ook dode mensen. En ook wat mijn opa die dag met mij doet.

Als de oorlog stopt, verdwijnen die woorden weer. Dan pas zal ik begrijpen dat sommige dingen toch niet zo gewoon waren als ik dacht. Voor niemand, en zeker niet voor mijn ouders.

Maar toen, in Duitsland? Toen opa op me paste en me dat doosje gaf? Ik stelde me geen vragen. Bij wat gewoon is, sta je niet stil. Het is zoals het is.

2

Mijn ouders zijn geboren in Duitsland. Mijn vader in Lübeck, mijn moeder in Wismar. Haar vader en moeder wonen daar nog altijd. Haar broer Karl en haar zus Emma ook. Moeder wilde haar familie bezoeken. Daarom zijn wij helemaal uit Nederland met de trein naar hier gereisd. Vader en moeder, mijn zus en ik. In het station hebben we de tram genomen naar het huis van mijn grootouders. Die had ik nog nooit ontmoet.

In de tram hingen blauwe lampen. Ik kon er mijn ogen niet van afhouden, het leek wel een sprookje. ‘Zo zie je ons minder goed rijden vanuit de lucht,’ fluisterde vader me toe. Maar wie zou er van zo hoog naar ons kijken? En waarom?

*

Mijn ouders trouwden in 1933. Daarna verhuisden ze naar Nederland. Mijn zus en ik zijn daar geboren. In Delfzijl, een havenstad in Groningen.

Daar werkte onze vader. Hij was machinist op schepen. Zo maakte hij vaak verre reizen. Van een van die reizen heeft hij voor onze moeder een hondje meegebracht. Soms mocht zij zelfs mee, naar Scandinavië of naar Londen. Dat was vroeger, toen wij nog niet geboren waren. Toen moeder nog niet onze Mamme was. Zo noemen mijn zus en ik haar. Mamme.

Nu vaart onze vader niet meer. Hij is soldaat. Eerst moest zijn oudste broer soldaat worden. Die wilde niet en ging lopen. Ze hebben hem gevonden en doodgeschoten. Daarna was het aan zijn tweede broer. Die wilde ook niet, hij heeft zichzelf doodgeschoten.

Toen was het aan vader. Onze vader leeft nog altijd. Het hondje dat hij meebracht ook. Het heeft zacht wit haar, ogen als zwarte kralen, een neusje als drop. En het heet Johnny.

*

Omdat onze vader soldaat is, zien we hem bijna nooit. Maar elke avond voor het slapengaan, neemt moeder mijn zus en mij bij de hand. Tot bij de lage kast, daarop staat zijn portret.

‘Wens jullie vader goede nacht, meisjes!’
‘Gute Nacht, Vati,’ zeggen wij dan.
Dat is Duits voor ‘goedenacht, vader’. Wij spreken altijd Duits tegen vader. En hij spreekt altijd Duits tegen ons.
Moeder niet. Zij spreekt Nederlands, tegen de burens en tegen ons. Het klinkt een beetje anders dan het Nederlands van de burens. Maar die vinden dat niet erg. Wij ook niet. Op het portret staat vader in uniform. Hij draagt dat altijd, ik vind dat niet raar. In Nederland lopen er veel mannen rond zoals hij. In Duitse uniformen.

*

Maar hier in Duitsland, waar onze familie woont, is alles anders. Hier draagt vader geen uniform, maar een groene broek en een groot wit hemd. Hier zeggen wij goedenacht tegen hem, niet tegen zijn portret. Hier blijft hij hele dagen bij ons.

We maken een uitstap naar de velden en bossen buiten Wismar. We nemen een mand met brood en worst en bessensap mee. Vader gaat vissen in de rivier en toont me zijn